

Bolagspolicy för Nykarvans kommun

Ägarroll och ägarstyrning för kommunens majoritetsägda bolag

Innehållsförteckning

1. Syfte	2
2. Tillämpningsområde	2
3. Ägaridé	2
3.1 Vad kommunen vill med sina bolag	3
3.2 Bolag som verksamhetsform.....	3
3.3 Varför koncernstruktur.....	3
4. Ägarroll	4
4.1 Kommunfullmäktige.....	4
4.2 Kommunstyrelsen	4
4.3 Nykarvans Kommunkoncern AB (NKK)	5
5. Ägarstyrning	5
5.1 Kommunfullmäktige.....	5
5.2 Kommunstyrelsen	8
5.3 Nykarvans Kommunkoncern AB	8
6. Gemensamma bolagsprinciper	9
6.1 Styrelse och VD	9
6.2 Ekonomiska mål och principer	10
6.3 Budget och finansiering.....	10
6.4 Förvaltningsberättelse och årsredovisning	10
6.5 Information	11
6.6 Revision.....	11

1. Syfte

Bolagspolicyn redovisar kommunens ägaridé, det vill säga motiven för varför kommunen äger bolag och vad ägandet syftar till, hur kommunallagens regler för styrning av kommunägda bolag ska tillämpas i Nykvarns kommun samt hur kommunen i övrigt ska utöva kontroll över de kommunala bolagen.

Syftet med bolagspolicyn är att göra Nykvarns kommuns ägaridé och ägarroll tydlig och redovisa hur kommunens styrning av sina majoritetsägda aktiebolag ska utföras. Bolagspolicyn anger också gemensamma principer för de majoritetsägda bolagen inom områdena styrelse och VD, ekonomi, information och revision.

2. Tillämpningsområde

Bolagspolicyn gäller de aktiebolag som direkt eller indirekt är majoritetsägda av Nykvarns kommun. Reglerna i policyn gäller därför såväl moderbolaget Nykvarns Kommunkoncern AB (NKK) som helägda dotter- och dotterdotterbolag till moderbolaget.

Kommunen strävar efter att även bolag där kommunen är minoritetsägare så långt det är möjligt ska omfattas av reglerna i denna bolagspolicy.

De principer för ägarstyrning som anges i bolagspolicyn ska, så långt det är möjligt, tillämpas för den verksamhet som kommunen bedriver i andra former av juridiska personer, t ex ekonomiska föreningar, kommunalförbund och stiftelser.

3. Ägaridé

Kommunen bedriver verksamhet för att förverkliga kommunala ändamål och verksamheten syftar ytterst till att skapa långsiktig samhällsnytta. Det gäller oberoende av verksamhetsform.

Delar av verksamheten bedrivs i bolagsform, genom hel- eller delägda aktiebolag. Kommunen ska vara en aktiv ägare av dessa bolag. Det innebär bland annat att löpande utvärdera verksamheterna och verksamhetsformerna, bolagens strategier och mål, hur dessa passar i kommunens övriga verksamhets strategier och mål samt hur bolagsverksamheten sköts av bolagsstyrelser och företagsledning.

3.1 Vad kommunen vill med sina bolag

De helägda kommunala bolagen svarar för en väsentlig del av den kommunala verksamheten, främst när det gäller bostadsförsörjning, fastighetsförvaltning och fastighetsdrift samt kommunalteknisk verksamhet. Även andra verksamheter kan efter beslut i kommunfullmäktige drivas i bolagsform. Genom en effektiv ägarstyrning och organisation ges förutsättningar att skapa och utveckla den eftersträlvade affärsmässiga samhällsnyttan med verksamheten.

Verksamhet kan också bedrivas i samverkan med andra, såväl andra kommuner som privata intressenter, genom delägda bolag.

För att det skall finnas skäl för kommunen att bedriva bolagsverksamhet krävs att verksamheten, tillsammans med kommunens övriga verksamhet, direkt eller indirekt skapar nytta för kommunens medborgare.

3.2 Bolag som verksamhetsform

Kommunen bedriver verksamhet i bolagsform främst av följande skäl:

- Genom affärsmässig drift skapas mer jämförbara förutsättningar med externa aktörer
- Genom bolagsform renodlas specifika verksamhetsområden och dess ekonomi
- Effektiviteten stimuleras när verksamheten utsätts för konkurrens på affärsmässiga villkor

3.3 Varför koncernstruktur

Nykvarns kommun har bildat en kommunkoncern, med Nykvarns Kommunkoncern AB (NKK) som moderbolag. Syftet med koncernbildningen är främst att förbättra och effektivisera kommunens styrning över sina bolag genom att NKK ges den operativa ägarrollen för samtliga kommunens bolag. I koncernen kan också ges möjlighet att tillämpa resultatutjämnning genom så kallade koncernbidrag mellan de i koncernen ingående bolagen.

4. Ägarroll

4.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Den kommunala kompetensen utgör en avgörande förutsättning för att en verksamhet ska kunna bedrivas i ett kommunalt bolag. Det är inte möjligt att genom bolagsbildning vidga den kommunala kompetensen.

Det är kommunfullmäktige som enligt kommunallagen ska besluta om en kommunal verksamhet helt eller delvis ska bedrivas i bolagsform. Det är också kommunfullmäktiges uppgift att fastställa vilket ändamål och vilka befogenheter som ska gälla för bolagets verksamhet samt att utse kommunens representanter i bolagets styrelse och att utse lekmannarevisorer.

Kommunfullmäktige ska också tydliggöra och utföra den underställningsplikt som gäller för kommunens bolag i frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt. Denna underställningsplikt ska preciseras i respektive bolags ägardirektiv.

Kommunfullmäktige kan delegera bolagsfrågor till kommunstyrelsen om frågorna inte är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt.

4.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen och sitt reglemente leda och samordna planering och uppföljning av hela kommunens ekonomi och verksamhet. Detta uppdrag gäller även uppföljning av kommunfullmäktiges ägardirektiv för bolagens ekonomi och verksamhet. NKK ska enligt sin bolagsordning ge underlag till kommunstyrelsen för denna uppföljning.

Kommunstyrelsen har en lagstadgad uppsiktsplikt för de kommunala bolagen och ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i respektive bolags bolagsordning. Kommunstyrelsens bedömning ska rapporteras till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har genom delegation från kommunfullmäktige rätt att besluta om bolagsfrågor som inte är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt.

4.3 Nykvärns Kommunkoncern AB (NKK)

NKK utövar på uppdrag av kommunfullmäktige den operativa ägarrollen för kommunens samtliga bolag. Uppdraget anges i NKKs bolagsordning och preciseras i årliga budgetdirektiv. NKK äger och förvaltar samtliga aktier i kommunens hel- och delägda aktiebolag.

NKK ska svara för ekonomisk uppföljning av bolagen i koncernen och lämna löpande information till kommunstyrelsen om bolagens ekonomi och verksamhet.

NKKs uppdrag frántar inte kommunfullmäktige och kommunstyrelsen deras respektive beslutsrätt i bolagsfrågor och frántar dem inte heller deras respektive ansvar för kommunens ägarstyrning.

5. Ägarstyrning

5.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige utövar sin ägarstyrning över kommunens bolag med ett antal olika styrinstrument. De viktigaste är bolagsordning, ägardirektiv, aktieägaravtal och bolagspolicy med gemensamma principer för bolagen.

Bolagsstämman är aktiebolagets högsta beslutande organ. Årsstämman är den bolagsstämma som ska hållas årligen och vars ärenden, bland annat fastställande av resultaträkningen och balansräkningen och beslut om ansvarsfrihet för styrelseledamöter och vd, regleras i Aktiebolagslagen. Kommunfullmäktige utövar sin ägarstyrning genom att utse styrelse och lekmannarevisorer för bolagen samt genom att utse stämombud och utfärda instruktioner till ombuden inför årsstämma och övriga bolagsstämmor.

Bolagsordning

Kommunfullmäktige ska fastställa bolagsordning för samtliga bolag där kommunen äger aktier av verksamhetsskäl.

Bolagsordningen ska ange det kommunala ändamålet med verksamheten, de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten (t ex självkostnadsprincip, likställighetsprincip och lokaliseringsprincip) och de beslut om principiella frågor i verksamheten som ska prövas av kommunfullmäktige före genomförande (underställningsplikt).

Aktieägaravtal

I ett bolag med flera ägare bör bolagsordningen kompletteras med ett aktieägaravtal mellan delägarna. I aktieägaravtalet regleras vad delägarna är överens om kring styrning, finansiering och kontroll av bolaget.

Kommunen ska i aktieägaravtal verka för att de synsätt och regler som anges i denna bolagspolicy ska tillämpas även i de delägda bolagen. Samtliga aktieägaravtal för bolag där kommunen eller kommunens bolag är majoritetsägare ska godkännas av kommunfullmäktige.

För det fall aktieägaravtalet innehåller uppgifter som skyddas av någon bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) kan överläggningarna i fullmäktige hållas inom stängda dörrar och den aktuella bestämmelsen i avtalet beläggas med sekretess. Själva beslutsfattandet ska dock ske öppet och det fattade beslutet blir alltid offentligt.

Ägardirektiv och budgetdirektiv

Kommunfullmäktige beslutar om ägardirektiv för verksamheten i de majoritetsägda bolagen. Dessa ägardirektiv ska fastställas av bolagsstämman och blir därmed juridiskt bindande för bolagen. Ägardirektiven ses över årligen med beslut i kommunfullmäktige och fastställande på bolagsstämma.

Kommunfullmäktige fastställer årliga budgetdirektiv som en del i beslutet om Mål och budget med flerårsplan. Budgetdirektiven för bolagen anger mål, inriktning och resultatkrav för bolagets verksamhet både för budgetåret och för ytterligare två år.

Under verksamhetsåret kan kommunfullmäktige besluta att ge ett särskilt ägardirektiv för ett bolag som gäller en viss fråga om organisation eller verksamhet.

Bolagspolicy med gemensamma bolagsprinciper

Kommunfullmäktige fastställer kommunens bolagspolicy med gemensamma principer för bolagen. Enligt kommunallagen ska ändamål och underställningsplikt för varje bolag preciseras i bolagsordningen, medan övriga gemensamma bolagsprinciper för kommunens majoritetsägda bolag redovisas som ett särskilt avsnitt i denna bolagspolicy.

Övriga kommunala policies

Av Kommunfullmäktige fastställda kommunala policies såsom exempelvis finans-, personal-, jämställdhet-, miljö-, IT- och informationspolicy ska gälla också de kommunala bolagen och utgör ägardirektiv för kommunens bolag. Undantag från en kommunal policy kan i särskilda fall medges efter prövning i kommunfullmäktige.

Ägardialog

Kommunfullmäktige ska varje år ha en ägardialog med ordförande och VD för kommunens majoritetsägda bolag. Dessa ägardialoger sker i samband med fullmäktiges ordinarie sammanträden enligt ett årligt tidsschema.

Val av styrelse och lekmannarevisorer

Kommunfullmäktige ska utse kommunens styrelseledamöter och suppleanter i både majoritetsägda och minoritetsägda bolag.

För kommunens helägda bolag ska fullmäktige även utse en lekmannarevisor och en suppleant. För delägda bolag ska fullmäktige utse en lekmannarevisor och en suppleant om detta är rimlig utifrån ägarförhållanden samt verksamhetens art och omfattning.

Kommunfullmäktiges beslut om styrelse och lekmannarevisorer ska bekräftas av årsstämman.

Val av stämooombud och instruktioner till ombuden

Kommunfullmäktige ska utse de personer som ska representera ägaren och agera stämooombud vid bolagsstämmorna i kommunens samtliga bolag.

Normalt ska två ledamöter i kommunfullmäktige utses till uppdraget som stämooombud. Fullmäktige ska även ange i vilken ordning eller vid vilka bolagsstämmor som dessa personer tjänstgör som ombud.

Kommunfullmäktige ska på förslag från kommunstyrelsen utfärda en instruktion till stämooombudet som anger hur ombudet ska rösta i de ärenden på bolagsstämman som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Instruktion till stämooombud vid bolagens årsstämma ska alltid utfärdas av kommunfullmäktige.

5.2 Kommunstyrelsen

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt över de kommunala bolagen på samma sätt som över all annan kommunal verksamhet. Uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen ska hålla sig informerad om bolagens verksamhet och hur bolagen förhåller sig till gällande styrdokument och gällande lagstiftning. Löpande under året kallar kommunstyrelsen representanter från bolagen vid ordinarie kommunstyrelsesammanträden för ägardialog.

Kommunstyrelsen ska årligen göra en bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen och i kompletterande direktiv från kommunfullmäktige. Bedömningen ska göras med stöd av årliga rapporter från bolagsstyrelserna och från lekmanarevisorerna samt den löpande information om bolagens verksamhet som rapporteras av moderbolaget NKK

Kommunstyrelsen ska i samband med årsredovisningen lämna en rapport till kommunfullmäktige om sin bedömning av bolagens verksamhet under året. Om kommunstyrelsen bedömer att ett bolag under året har avvikit från sitt ändamål och sina befogenheter, ska kommunstyrelsen även lämna förslag till åtgärder som säkerställer att bolagets verksamhet åter kommer att bedrivas i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Instruktioner till stämooombud

Kommunstyrelsen ska utarbeta förslag till instruktioner till kommunens stämooombud inför bolagsstämmor. Om instruktionerna gäller ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dessa utfärdas av kommunfullmäktige. Övriga instruktioner ska utfärdas av kommunstyrelsen på delegation från kommunfullmäktige.

5.3 Nykarvans Kommunkoncern AB

Ekonomi

NKK har som moderbolag till uppgift att under verksamhetsåret svara för rollen som operativ ägare av koncernbolagen inom följande områden:

- Ekonomisk uppföljning av dotterbolag och övriga direkt ägda bolag under budgetåret
- Skattesamordning av dotterbolagens resultat genom bokslutsdispositioner
- Kapitalbildning för dotterbolagen genom nyemission och aktieägartillskott

Dessa uppdrag sker inom ramen för kommunfullmäktiges årliga budgetdirektiv för NKK och övriga koncernbolag.

Information

NKK ska löpande hålla sig informerad om dotterbolagens beslut och verksamhetsförändringar under verksamhetsåret. Denna information ska sammanställas av moderbolaget och löpande rapporteras till kommunstyrelsen.

Styrelsen och VD för NKK kompletterar denna information med uppföljningsträffar med presidiet och VD i dotterbolagen. Dessa träffar sker normalt två gånger per år. Uppföljningsträffarna dokumenteras genom minnesanteckningar som redovisas både för styrelsen i NKK och för kommunstyrelsen.

6. Gemensamma bolagsprinciper

6.1 Styrelse och VD

Kommunens representanter i bolagens styrelse utses av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige utser också ordförande samt förste och andre vice ordförande i kommunens bolag. Beslut om styrelse ska bekräftas på bolagsstämma.

Styrelsen ska utarbeta och årligen pröva en arbetsordning för sitt eget arbete. Som grund för denna arbetsordning gäller den arbetsordning som tillämpas av styrelsen i NKK. Denna arbetsordning ska även reglera villkoren för suppleanters tjänstgöring. Kommunens bestämmelser för ersättning till förtroendevalda ska tillämpas på motsvarande uppdrag i bolagen.

Styrelsen utser bolagets verkställande direktör och bestämmer anställningsvillkoren för VD:n. Ordföranden ska samråda med VD för NKK vid rekrytering av VD i dotterbolagen och med kommunens personalchef om anställningsvillkor för VD i dotterbolagen. Bolagens styrelse ska upprätta och årligen pröva en skriftlig instruktion för verkställande direktören.

6.2 Ekonomiska mål och principer

Bolagens verksamhet ska bedrivas på affärsmässiga grunder inom ramen för målet om långsiktig samhällsnytta. Bolagen ska eftersträva ett ekonomiskt resultat som ger utrymme både för en marknadsmässig avkastning och för en långsiktig konsolidering av bolagen.

Riktlinjer för resultat och avkastning på eget kapital för dotterbolagen ska varje år behandlas av styrelsen i NKK som underlag till kommunfullmäktiges beslut om årliga budgetdirektiv för dotterbolagen. Dessa resultatbedömningar ska ske i dialog mellan moderbolagets VD och dotterbolagets VD.

Rörelseintäkterna för ett kommunalt bolags verksamhet ska i budgeten normalt motsvara bolagets självkostnad med tillägg för ett marknadsmässigt avkastningskrav på eget kapital i bolaget.

6.3 Budget och finansiering

Budget för dotterbolagen ska utgå ifrån kommunfullmäktiges årliga budgetdirektiv för bolagets verksamhet. Bolagen ska lämna rapporter om måluppfyllelse och ekonomiskt resultat till NKK som i sin tur lämnar en samlad rapport till kommunstyrelsen i enlighet med ordningen för kommunens ekonomiska rapportering.

Bolagens finansförvaltning ska följa de ramar och riktlinjer som anges i den kommungemensamma finanspolicy som har fastställts av kommunfullmäktige. Detta innebär att bolagens finansiering vad avser likviditet, medelsplacering och upplåning ska ske genom kommunens gemensamma finansförvaltning.

6.4 Förvaltningsberättelse och årsredovisning

Dotterbolag ska lämna preliminär förvaltningsberättelse och årsredovisning till NKK utifrån moderbolagets anvisningar och tidsplan för bokslutsarbetet. Moderbolaget ska besluta om bokslutsdispositioner för dotterbolagen för att uppnå tillfredställande årsresultat, skattesamordning samt kapitalbildning för koncernen och koncernbolagen.

Dotterbolagens styrelser ska behandla förvaltningsberättelse och årsredovisning när bokslutsdispositionerna är fastställda av moderbolaget. Förvaltningsberättelsen ska bl a innehålla bolagsstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen utifrån kommunfullmäktiges

ägardirektiv för verksamhetsåret och en sammanfattning av bolagets arbete med intern kontroll.

Samtliga hel- och delägda bolag lämnar av styrelsen fastställd förvaltningsberättelse och årsredovisning till kommunstyrelsen tillsammans med revisionsberättelse och granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Kommunstyrelsen överlämnar efter beredning dessa handlingar till kommunfullmäktige för information.

Bolagets årsstämma fastställer årsredovisning samt prövar ansvarsfrihet för styrelse och VD efter kommunfullmäktiges behandling av årsredovisningen.

Dotterbolagen och övriga större minoritetsägda bolag ska direkt till kommunstyrelsen lämna underlag till den sammanställda redovisning som ska ingå i kommunens årsredovisning utifrån kommunens anvisningar.

6.5 Information

Dotterbolagen ska hålla styrelsen i NKK löpande informerad om sin och sina dotterbolags verksamhet och om åtgärder av större vikt.

Bolagen ansvarar för att till NKK snarast överlämna följande dokument:

- protokoll från bolagsstämma
- protokoll från styrelsens sammanträden
- bolagets budget och verksamhetsplan/affärsplan
- bolagets delårsrapporter och årsredovisning
- revisionsberättelse och granskningsrapport
- övriga handlingar av vikt för NKK och kommunstyrelsen

NKK ska skaffa sig fördjupad information om dotterbolagens verksamhet genom utvecklingsträffar med dotterbolagen.

Rapporter om bolagens verksamhet redovisas löpande av VD i NKK till kommunstyrelsen.

6.6 Revision

Bolagets årsstämma utser revisorer enligt de bestämmelser som anges i aktiebolagslagen.

Kommunfullmäktige ska även utse lekmannarevisor och suppleant i helägda bolag utifrån de bestämmelser som anges i kommunallagen. För delägda bolag ska kommunfullmäktige utse en lekmannarevisor och en suppleant om detta är rimligt utifrån ägarförhållanden samt verksamhetens art och omfattning. Beslut om lekmannarevisorer ska bekräftas på årsstämma.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningsrapporten från lekmannarevisorerna ska lämnas som information till kommunstyrelsen och fogas till den årsredovisning som lämnas till kommunfullmäktige. Granskningsrapporten skall därefter redovisas för årsstämman .

Nykarvans kommun tillämpar samordnad revision mellan kommunen och dess hel- och majoritetsägda bolag.